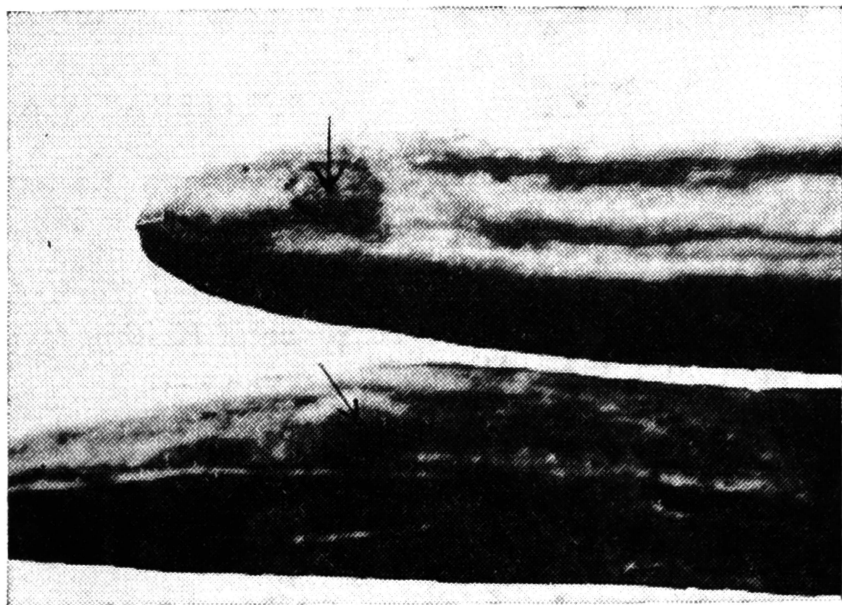


KAZIMIERZ BENBEN

Keithia tsugae (Farl.) Dur. — nowa choroba choiny w Polsce

Wiosną 1963 r. stwierdzono w Lasach Doświadczalnych SGGW w Rogowie, że igliwie 8-letniej choiny kanadyjskiej — *Tsuga canadensis* (L.) Carr. zaczęło pojedynczo i w małych skupieniach przebarwiać się w sposób mozaikowaty. Barwa zmieniała się z zielonej w bladzieloną do zielono-żółtej, igliwie żółkło z czasem coraz bardziej, a niekiedy brunatniało i przedwcześnie latem opadało. Wskutek tego wśród zielonego, zdrowego igliwia powstawały luki po opadłych igłach. Zjawisko to poza Rogowem notowano w nadleśnictwach: Chrzanów, Olkusz, Krzeszowice, Szczakowa, Trzebinia, Panewnik i Gołonóg.

Przyczynę żółknięcia igieł choiny wyjaśniono dopiero w 1967 r. Wiosną tego roku w Lasach Doświadczalnych SSGW w Rogowie na opadłym, pobrunatniałym igliwiu znaleziono nieliczne czarne, owalne, wypukłe, drobne tarczki (ryc. 1), które okazały się apotecjami grzyba. W apotecjach tych znajdowano worki z niewytworzonymi lub niedojrzałymi askosporami, których liczba wynosiła 4 sztuki. To samo zjawisko stwierdzono w jesieni tego samego roku w nadl. Trzebinia i Krzeszowice. W związku z tym zbadano mikroskopowo przebarwiający się igły w częściach pożółkłych i w jeszcze zielonych. Wykryto tutaj w barwionych preparatach mikroskopowych grzybnię patogena, która widoczna była najlepiej w przestworach międzykomórkowych części zielonych igieł (ryc. 2). We wnętrzu komórek partii już pożółkłych występowała zawsze duża masa strzępek pasożyta. Wobec takiego stanu rzeczy pozyskano większe ilości



Ryc. 1. Owocowanie *Keithia tsugae* (Farl.) Dur. na dolnej stronie opadłych igieł choiny. Okaz znaleziono w Lasach Doświadczalnych SGGW w Rogowie 9. V. 1967 r. Zdjęcie wykonano 3. VI. 1967 r. pod binokulem, pow. 17 razy



Ryc. 2. Grzybnia *Keithia tsugae* (Farl.) Dur. w tkance igły choiny na przekroju poprzecznym, pow. 900 razy. Preparat wykonano z igły, pozyskanej w nadl. Krzeszowice 7. X. 1967 r. Zdjęcie mikroskopowe wykonano 19. X. 1967 r.

zółknącego igliwia, które rozsypane w doniczce wypełnionej glebą zostało wyłożone w jesieni na dach hali vegetacyjnej w celu pobudzenia grzyba do zaowocowania. Po przezimowaniu, w maju 1968 r. otrzymano na leżących igłach wyżej opisane czarne tarczki, wewnątrz których stwierdzono worki z 4 askosporami. Było to owocowanie grzyba pasożytniczego *Keithia tsugae* (Farl.) Dur., należącego do klasy workowców, rodziny *Phacidiaceae*. W tym samym czasie znaleziono je również na opadłym w naturze igliwiu w lasach Doświadczalnych SGGW.

Literatura dotycząca patogena jest stosunkowo skąpa. Pochodzi ona przede wszystkim z Ameryki, ojczyzny choiny i pasożyta (1, 2) oraz z W. Brytanii (3), gdzie podają o jego małej szkodliwości i niewielkim znaczeniu gospodarczym. O wystąpieniu choroby w południowej Szkocji na choinie kanadyjskiej doniósł Wilson (3). Poza tym nic innego o występowaniu wymienionego pasożyta w Europie nie udało się znaleźć w dostępnej literaturze. Nie wyklucza to jednak faktu, że grzyb mimo swego skromnego wystąpienia na nowym kontynencie mógł rozszerzyć się, czego dowodem jest jego występowanie w wyżej wymienionych obiektach w Polsce. Według dotychczasowych obserwacji jest on na choinie dość pospolity, jednak ilość porażanych przez niego igieł jest nieduża. Większego opanowania, zagrażającego normalnemu rozwojowi i wzrostowi drzewek, dotychczas nie notowano.

LITERATURA

1. Spaulding P. — Diseases of the Eastern Hemlock. „Proceedings of the Society American Foresters”, 1914; 9, s. 245.
2. Westcott C. — Plant Disease Handbook. D. Van Nostrand Company, INC. Princeton, New Jersey, Toronto, New York, London 1960.
3. Wilson M. — The occurrence of *Keithia tsugae* in Scotland. „Scottish Forestry Journal”, 1937; 51, s. 46.

Praca wpłynęła do Komitetu Redakcyjnego 3 września 1968 r.